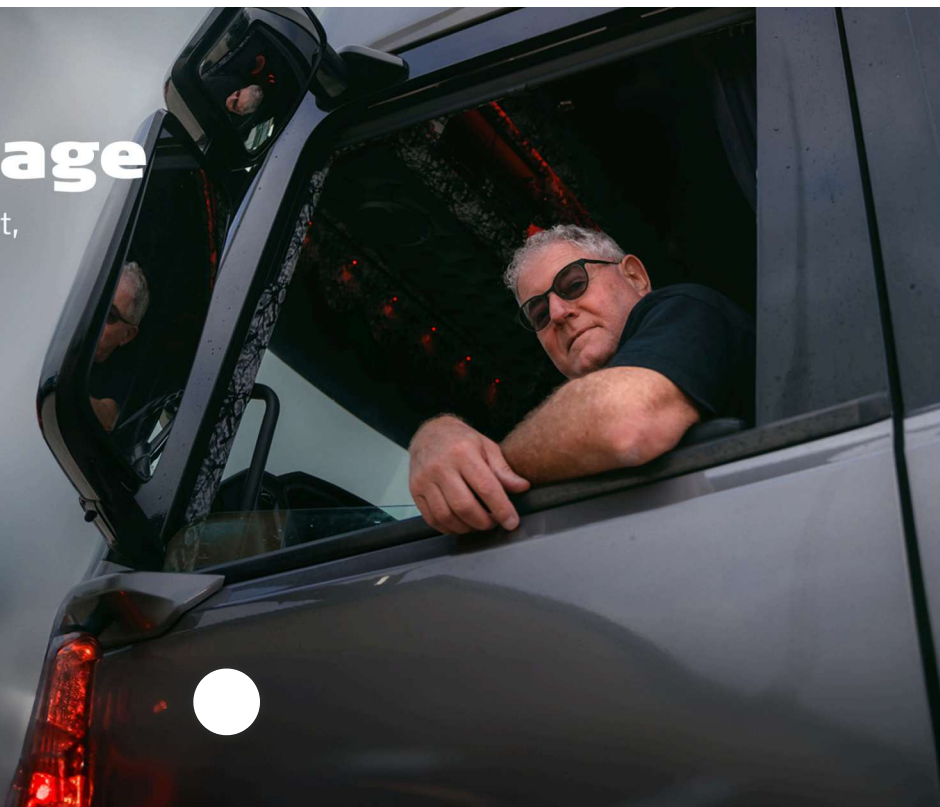

Hey Caroline Stage

Vi har et stort statsligt it-projekt,
du kan spare væk.

24. oktober 2024 kl. 05.00

Kronik

Professor og naturkonsulenter: Disse fem benspænd skal løses, hvis biodiversitetstabet skal standses

I Danmark har vi regler og støttevilkår, som enten forhindrer eller komplicerer den gode naturforvaltning eller belønner en dårligere forvaltning. Derfor bør vi tackle fem benspænd, skriver fem natur- og landbrugsaktører.

Helårsgræssende kvæg i Hammer Bakker skaber variation ved at æde, trampe og skrabe huller i vegetationen, skriver afsenderne af denne kronik. Foto: Kirstine Flinholm Jørgensen

Rasmus Ejrnæs m.fl.

Se alle indlæggets afsendere i faktaboksen neden for

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Vi lever i en biodiversitetskrise, og der er stigende international fokus på vigtigheden af at passe på vores biodiversitet ved at udlægge beskyttede naturområder og genoprette naturens bevaringsstatus.

Afsendere

- Rasmus Ejrnæs, professor i biodiversitet, Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet
- Rikke Rørby Graversen, Landskonsulent Natur og Biodiversitet, Seges Innovation
- Kirstine Flinholm Jørgensen, projektleder, Center for Frilandsdyr

Vis mere

I Danmark er de fleste beskyttede levesteder og arter i ugunstig bevaringsstatus og biodiversiteten er i stadig forværring på tværs af alle de vigtige økosystemer.

Når vi dyrker landbrug og skovbrug sker det næsten altid på bekostning af den vilde natur, men der er en væsentlig undtagelse, og det er de store græssende dyr.

Landbrugets heste, kvæg, geder, får og grise kan fungere som erstatninger for vilde planteædere og på den måde fremme biodiversiteten i den vilde naturs skove, enge, moser, heder, strandenge og overdrev.

Desværre er den virkelige verden fuld af unødvendige benspænd.

I projektet "Den Gode Afgræsningsplan" ledet af Center for Frilandsdyr og støttet af Kvægafgiftsfonden, har klummens forfattere gennem de seneste to år været på besøg hos en række danske dyreholdere og arealforvaltere, som arbejder med at bruge dyrene i forvaltningen af beskyttede naturområder.

Gennem samtaler med dyreholderne har vi fået indsigt i de mange besværligheder, de slås med.

Andre før os har peget på nogle af de samme problemer, men de er desværre ikke løst endnu.

Regler spænder ben

Hvis vi starter med at gribe i egen barm, mangler dyreholderne stadigvæk viden om god naturforvaltning med græssende husdyr.

Lovgivningen anskuer græssende dyr som problematiske frem for ønskede.

Rasmus Ejrnæs m.fl.

Se afsendere i faktaboks

Denne viden er vigtig, fordi den gode naturpleje på mange punkter adskiller sig fra traditionel landbrugspraksis.

I landbruget kommer de fleste dyr først på græs i april-maj måned, når græsset er stærkt nok til at tåle tråd og nedbidning.

I den vilde natur derimod, går planteæderne ude hele året, og vinterens tråd og nedbidning svækker græsvæksten og giver plads til blomstrende urter i økosystemet.

Når dyrene græsser året rundt, er der ikke føde til så mange dyr på naturarealerne.

I helårsgræsning kan der måske gå 100-150 kilo dyr per hektar, mens det ikke er ualmindeligt at se 1.000 kilo dyr per hektar i traditionel sommergræsning.

Ved et naturligt græsningstryk undgår man, at dyrene æder værtsplanterne for sommerfugle, bier, cikader, bladhvæpse, blomstertæger, græshopper og alle de andre smådyr, som lever i vegetationen om sommeren.

Det er også vigtigt at få formidlet betydningen af, at naturpleje foregår på naturarealer og ikke på marker med kløvergræs.

Og når vi taler om naturarealer, tænker vi ikke kun på lysåbne enge og overdrev, men også moser, klitter, skove, krat, vandløb og søer.

Mange af de dyreholdere, vi besøgte, havde en god forståelse for naturpleje, men oplevede desværre modstand, når deres viden skulle omsættes i praksis.

I Danmark har vi nemlig regler og støttevilkår, som enten forhindrer eller komplicerer den gode naturforvaltning eller belønner en dårligere forvaltning.

Det første benspænd er, at støtten belønner traditionel landbrugsdrift frem for at belønne den naturvenlige græsning.

Den højeste støtte opnås ved at kombinere grundbetaling med plejegræsordningerne og for at få grundbetaling, skal naturområdet fremstå ordentligt og ryddeligt.

"Administrativt mareridt"

Der er skrappe regler for mængden af buske og træer, og der må ikke være større områder, som dyrene fravælger at græsse.

Desuden skal arealet være tydeligt græsset ned af dyrene sidst på sommeren, hvor Landbrugsstyrelsens kontrollanter kommer på besøg.

Reglerne tvinger dyreholdere gennem et administrativt mareridt af dispensationsansøgninger.

Rasmus Ejrnæs m.fl.

Se afsendere i faktaboks

Reglerne tilskynder dyreholderne til overgræsning eller til at brakpudse naturarealerne for at leve op til kravene.

For insektfaunaen er hård sommergræsning eller maskinslåning en økologisk katastrofe, fordi hovedparten af insekternes levesteder bliver ødelagt.

Det andet benspænd er, at man mange steder i landskabet kan få en høj arealstøtte til at udlægge arealer i bio-ordninger.

Bio-ordningerne har også biodiversitet som erklæret formål, men her er græsning forbudt.

Det er en rigtig dårlig idé, fordi mangel på græsning er lige så skadeligt for biodiversiteten som overgræsning.

Vi frygter, at bio-ordningerne kan komme til at blokere for etablering af store sammenhængende naturområder i ådale og kystlandskaber.

Det tredje benspænd er, at dansk lovgivning er skrevet for at tilgodese skovbrug, afledning af vand, dæmpning af klitter og uhindret trafik, frem for at tilgodese den vilde natur.

Reglerne tvinger dyreholdere gennem et administrativt mareridt af dispensationsansøgninger, før de kan lade dyrene græsse i store sammenhængende områder.

Lovgivningen anskuer græssende dyr som problematiske frem for ønskede, og ved at forbyde eller vanskeliggøre græsning i skov, dyrs færdsel på småveje og dyrs adgang til vandløb, forhindrer man i praksis store sammenhængende græsningsområder.

Der findes ganske vist dispensationsmuligheder for eksempel skovgræsning, men ofte bliver der givet afslag med begrundelse i, at det vil påvirke skovdriften – også selv om ejer ikke ønsker en skovdrift på arealet.

Potentiale i større områder

Antallet af tilladelser og dispensationer man skal have i hus, inden man kan lukke dyrene ud i naturen, kan være meget omfattende.

Det gør det ikke nemmere, at de skal indhentes hos mange forskellige myndigheder, som ikke nødvendigvis arbejder sammen: Kommuner, Kystdirektoratet, Miljøstyrelsen, Landbrugsstyrelsen, Fredningsnævnet, Slots- og kulturstyrelsen, Fødevarestyrelsen og politi.

Det kan i nogle tilfælde tage flere år at få alle tilladelser på plads.

Det fjerde benspænd er, at naturområderne ofte er for små og ensformige til, at dyrene kan trives i områderne året rundt uden at blive tilskudsfordret.

Et naturområde er først optimalt til helårsgræsning, hvis det både indeholder tørre bakker, våde enge og områder med skov og krat.

Så kan dyrene vælge et varieret fødeudbud, de kan søge læ i skoven, og de kan finde tørt leje.

Der er store potentialer for at forvalte naturen i meget større, sammenhængende områder end tilfældet er i dag.

Men komplekse ejerforhold gør det til en næsten umenneskelig opgave at få indgået de nødvendige aftaler med en broget lodsejerkreds om at skabe store sammenhængende græsningslandskaber.

Det femte benspænd er, at dyrevelfærd er blevet et naturpolitisk stridspunkt i debatten om vildere natur.

Dyr på helårsgræsning har et mere frit liv med blandt andet god plads til naturlig adfærd og et mere forskelligartet fødegrundlag.

Til gengæld har dyrene større risiko for at blive udsat for blandt andet dårligt vejr, parasitter og rovdyr end dyr på stald samt større udsving i huld, da fødegrundlaget er forskelligt over året.

Gentagen chikane

Udegående dyr er langt mere synlige end stalddyr og dermed også mere udsat for dyreaktivisternes anmeldelser og chikane.

På vores rundtur har vi mødt flere dyreholdere, der udfører naturpleje med helårsgræssende dyr, som har oplevet gentagen chikane med en markant forringelse af deres arbejdsmiljø til følge.

Vi har som samfund brug for, at de ambitiøse naturplejere ikke mister modet.

Rasmus Ejrnæs m.fl.

Se afsendere i faktaboks

Chikanen rammer ikke kun dyreholdere, men også forskere, dyrlæger og beslutningstagere i stat, kommuner og fonde, hvilket skaber uro og usikkerhed hos dem, som skal igangsætte projekter eller rådgive om naturvenlig græsning.

Vi står netop nu over for en gennemgribende forandring af Danmarks landskaber.

Klimakrisen, vandmiljøkrisen og den grønne trepart, vil medføre at store arealer med marker bliver taget ud af omdrift, og EU's biodiversitetsstrategi og forordning om naturgenopretning kræver en bedre og mere naturvenlig græsning.

Hvis vi skal lykkes med at standse biodiversitetstabet i Danmark, er det nødvendigt at løse de fem nævnte benspænd.

Vi har som samfund brug for, at de ambitiøse naturplejere ikke mister modet, men i stedet bliver til endnu flere.

Dette kan kun ske, hvis vilkårene for den gode naturpleje bliver langt bedre og mere favorable end i dag, hvor unødigt tunge og trættende regler og formålsstridige støtteordninger medfører en ineffektiv og til tider naturskadelig pleje.

POLITIK HAR ALDRIG VÆRET VIGTIGERE

Få GRATIS nyheder fra Danmarks største politiske redaktion

E-mail

Tilmeld dig

Ja tak, jeg ønsker at modtage nyhedsbreve fra Altinget. I må gerne invitere mig til livearrangementer og sende mig tilbud om netværk, konferencer, nyhedsbreve eller lignende fra Altinget og Altinget-koncernen via e-mail og telefon. Jeg kan til enhver tid trække samtykket tilbage. Mine personoplysninger bliver behandlet i overensstemmelse med vores privatlivspolitik.

NYESTE JOB

Altinget søger studentermedhjælpere til redaktionen

Hovedstaden 20. november

Head of Secretariat – Global Offshore Wind Alliance

Hovedstaden 18. november

Kontorchef til industrimiljø i Aarhus

Midtjylland 24. november

Journalist til Altinget

Hovedstaden 15. november

SENESTE

Endnu et parti kræver svar om regeringens spildevandsplaner: "Landbrugets regning skal ikke sendes videre til vandforbrugerne"

Regeringen bliver nødt til svare på, hvad det vil koste, og hvor realistisk det er, at en styrket spildevandsindsats kan hjælpe med at bringe livet tilbage i de nødlidende fjorde. Det mener Radikale, der har taget spørgsmålene med i forhandlingerne om den grønne trepart.

Andreas Arp

Utålmodigheden ulmede, da frustrerede landmænd mødtes i Herning: "Ellers er der jo ikke andet for end at demonstrere"

Landbrug & Fødevarers delegeretmøde i Herning samlede både ministre og landmænd i en intens stemning præget af fastlåste forhandlinger om den grønne trepart. "Jeg ved godt, I er utålmodige, men det er en stor aftale," lød det fra trepartsministeren.

Ella Hjalmsrud Jørgensen

Heunicke lagde ikke skjul på COP-skuffelsen i Altingets gård: "Hamrende elendigt"

Caroline Boas

Regeringen vil tage dyrt redskab i brug for at genskabe liv i danske farvande. Til gengæld kan landbruget slippe billigere, viser lækket notat

Andreas Arp

Lækket notat får eksperter og spildevandsselskaber til at spærre øjnene op: "Det er ikke noget, man bare lige gør"

Andreas Arp

Midt i højspændte forhandlinger løfter landbrugsformand pegefingeren mod politikerne: "Det er blevet en mærkelig debat"

Ella Hjalmsrud Jørgensen

Politisk studehandel redder Sveriges miljøkommissær

Charlotta Asplund Catot

Svensk miljøkandidat i fare efter svag høring: "Ingen klare svar"

Charlotta Asplund Catot

[Vis mere](#)

Karina Lorentzen Dehnhardt spørger:

Hvad er ministerens holdning til bundtrawl i Augustenborg Fjord?

Morten Dahlin svarer:

Vil ministeren tilkendegive sin holdning til problemstillingen om bosteder og deres indvirkning på landsbymiljøet?

Kristian Bøgsted spørger:

Hvorvidt afholder ministeren kvartalsmøder med Danmarks Naturfredningsforening?

Thomas Danielsen svarer:

Hvor mange kontrolltjek har der været af partybussernes partikelfiltre og hvor mange har fået en bøde på grund af overtrædelse af regler om partikelfiltre i miljøzoner?

Jeppe Bruus svarer:

Hvorfor vælger ministeriet at medtage scenarie 2 og 3 til et sundt havmiljø, når de er baseret på ældre data, hvorimod scenarie 1 er lavet ud fra det nyeste vidensgrundlag?

Prøv 14 dage gratis

Vores 29 nichemedier dækker dansk politik med indsigt.

[Læs mere og tilmeld dig her](#)

MEST LÆSTE MILJØ

1. Det lignede regeringens første store sejr. Nu frygter Mette Frederiksen et sammenbrud
2. Lækket notat får eksperter og spildevandsselskaber til at spærre øjnene op: "Det er ikke noget, man bare lige gør"
3. Utålmodigheden ulmede, da frustrerede landmænd mødtes i Herning: "Ellers er der jo ikke andet for end at demonstrere"
4. Midt i højspændte forhandlinger løfter landbrugsformand pegefingeren mod politikerne: "Det er blevet en mærkelig debat"
5. Ministeren er ved at køre fiskerierhvervet længere ud i en blindgyde

JOB

VIS ALLE

DIREKTØR - Danske Vandværker

Da

GENTOR

Grøn politisk rådgiver til SF

Socialistisk Folkeparti - SF Hovedst...

Altinget og Mandag Morgen søger en konsulent til en...

Altinget og Mandag Morgen Hovedst...